

**ПРОУЧВАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В
РАЗРАБОТВАНЕТО И ПРИЛАГАНЕТО НА СТРАТЕГИЯ ЗА
ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ ЗА
ПЕРИОДА ДО 2020 ГОДИНА НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА**

АНАЛИЗ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

У В О Д

Цели на анализа на заинтересованите страни

Индивиди, групи от хора, институции или фирми, които могат да имат значителен интерес от успеха или провала на проект, програма или стратегия (в ролята им на изпълнители, фасилитатори, бенефициенти или противници) се определят като „заинтересовани страни“. Основна предпоставка за извършването на анализ на заинтересованите страни е, че различните групи имат различни интереси и капацитет, които трябва да бъдат ясно определени и отчетени при процеса на идентифициране на проблемите, целеполагането и избора на стратегия.

Крайната цел на анализа на заинтересованите страни е да подпомогне максимизирането на социалните, икономическите и институционалните ползи от изпълнението на проекта, програмата или стратегията за целевите групи и крайните бенефициенти и да минимизира потенциалните отрицателни въздействия и рискове при изпълнението на проекта.

Целите на настоящия анализ са следните:

1. Да бъдат описани заинтересованите страни, в т.ч. да бъдат идентифицирани техните интереси, мотивация и капацитет от подготовката и изпълнението на СВOMP на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла.

2. Да бъдат отправени препоръки за отчитане на техните интереси за следващите етапи от фаза Анализ на разработването на СВOMP.

Резултатите от анализа на заинтересованите страни са необходими за качествено изпълнение на планирането на СВOMP.

Използвани определения

Заинтересовани страни: Индивиди, групи от хора, фирми или институции, които могат – пряко или косвено, положително или отрицателно – да повлияят или да бъдат повлияни от СВOMP.

Бенефициенти: Тези, които получават ползи по какъвто и да е начин от изпълнението на СВOMP. Сред тях могат бъдат отличени:

а) **Целеви групи:** Индивиди или лица, които ще бъдат директно положително повлияни от СВOMP на ниво специфични цели на приоритетите.

б) **Крайни бенефициенти:** тези, които печелят от СВOMP в дългосрочен период на ниво общество или сектор, като например хората в работоспособна възраст – поради увеличените и разнообразените възможности за заетост, фирмите от различни сектори – поради влагането на местна идентичност като неосезаема характеристика на продуктите им, търговците – поради увеличаване на покупките на техните стоки, благодарение на приобщаването на социално изключените, увеличаване на доходите на населението и увеличаване на посетителите на целевата територия.

Партньори: Тези, които са отговорни за изпълнението на СВOMP – МИГ и членовете на нейните органи. Те са заинтересовани страни и могат да бъдат целеви групи.

Основни стъпки за изпълнението на Анализа на заинтересованите страни.

Основните стъпки, които бяха извършени са следните:

1. Определяне на общите проблеми и специфичния проблем на целевата територия.

2. Определяне на заинтересованите страни от изпълнението на СВОРП и описание на техните основни характеристики.
3. Описание на техните интереси и как са засегнати от проблемите на целевата територия.
4. Описание на техния капацитет и мотивация за извършване на промяна.
5. Отправяне на препоръки за адресиране на интересите на заинтересованите страни.

Аналитичен инструментариум

Избраният аналитичен инструмент за извършване на анализа на заинтересованите страни е *Матрица на заинтересованите страни*.

Разработването на СВОРП за територията на МИГ Долни чифлик и Бяла включва множество заинтересовани страни.

Достоинствата на избрания аналитичен инструмент се състоят в неговата простота за изпълнение и възможността директно да бъдат посочени препоръките за адресиране на характеристиките и проблемите на съответната заинтересована страна. Матрицата на заинтересованите страни се състои от 4 колони. В първата се записват заинтересованите страни с техните основни характеристики- Първоначално идентифициране на потенциалните Заинтересовани страни (ЗС) въз основа на вторична информация.

Във втората се определят интересите на всяка заинтересована страна поотделно и как е засегната от проблемите на целевата територия - Мотиви и притеснения, които Заинтересованата страна има по отношение на Подхода ВОРП/ Стратегията за ВОРП (СВОРП). В третата колона се оценяват капацитета и мотивацията за извършване на промяна за всяка заинтересована страна. В последната, четвъртата колона, се определят възможните действия за адресиране на проблемите на заинтересованата страна, т.е. записват се препоръките за адресиране на интересите на заинтересованите страни.

Определяне на общите проблеми и специфичния проблем на целевата територия.

Съгласно чл. 32, ал.2, т. в) от Регламент (ЕС) 1303 / 2013, „Воденото от общностите местно развитие се извършва чрез **интегрирани и многосекторни стратегии за местно развитие, основани на характеристиките на района**“. Това ни дава възможност да погледнем на територията по-холистично, като на система и да формулираме общия проблем на тази система по абстрактно, а не като сбор от отделни секторни проблеми.

Добра отправна точка за тази наша цел е понятието „**устойчиво развитие**“, особено в светлина на Стратегията за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж Европа 2020. Докладът Брънтланд от 1987г. дава определение на термина „устойчиво развитие“ и го въвежда в употреба. Определя термина като „**задоволяване на нуждите на днешните поколения без да се нарушава възможността на бъдещите поколения да задоволяват техните нужди**“. Концепцията за устойчиво развитие бързо е приета на най-високо ниво в политиката на ЕС. Към днешна дата в чл.11 от ДФЕС е постановено изискванията за защита на околната среда да бъдат включени в определянето и изпълнението на политиката и действията на ЕС, в частност да се насърчи устойчивото развитие.

Устойчивото развитие може да се представи на концептуално ниво като състоящо се от три измерения (стълба):

- икономически;
- околна среда;
- социален.

Трите стълба на устойчивото развитие са взаимнообусловени, т.е. логическото отношение между тях е да бъдат едновременно причина и следствие един за друг. Те представляват добра отправна точка за дефиниране на приоритетните проблеми на целевата територия, особено ако се вземе предвид значителното им съответствие с трите цели на стълб 2 на ОСП, определени в чл. 4 от Регламент (ЕС) 1305 / 2013:

- насърчаване на конкурентоспособността на селското стопанство;
- осигуряване на устойчивото управление на природните ресурси и на дейности, свързани с климата;
- постигане на балансирано териториално развитие на икономиките и общностите в селските райони, включително създаването и поддържането на заетост.

Липсва ни, обаче, териториалния подход. В края на миналия век, на базата на опита от прилагането на ЛИДЕР I и ЛИДЕР II, е осъзнато значението на териториалния подход за развитието на селските райони чрез прилагане на подхода ЛИДЕР. Тогава е определена концепцията за „**териториалната конкурентоспособност**“: „**Един район става конкурентоспособен, ако е способен да посрещне пазарната конкуренция, докато по същото време осигурява екологична, социална и културна устойчивост, базирана върху дуалния подход на работа в мрежи и вътрешнотериториални взаимодействия**“. В този смисъл терминът „териториална конкурентоспособност“ означава:

- да бъдат отчитани ресурсите на района в усилие да се постигне цялостна свързаност;
- да бъдат въвличани различни играчи и институции;
- да бъде интегриран бизнес сектора в иновационна динамика;
- да се сътрудничи с други райони и да се обвърже с регионални, национални и европейски политики, както и с глобалния контекст.

Затоа определяме **специфичния проблем** като „**Ниска териториална**

конкурентоспособност на целевата територия“. Проявлението на този специфичен проблем се изразява в **общите проблеми**:

1. *Непълно използване на потенциала за икономическо развитие на целевата територия.*

2. *Ниско качество на живота на целевата територия.*

Необходимо е да дадем някои пояснения относно така определените общи проблеми на целевата територия.

Концепцията за качество на живота е породила значително количество изследвания през последните 30 години, като заедно с това, от практическа гледна точка, е оказала влияние върху дневния ред на градското, селското, регионалното, националното и общностното развитие. Концепцията, също така, е оказала значително влияние върху социалните и политическите насоки на развитие и като следствие е станала важно измерение на различни политики, включително пространственото планиране, планиране на околната среда, здравното подпомагане и социалните политики.

Качество на живота е многомерна концепция със следните основни измерения:

Физическо съществуване	Физическо здраве, мобилност, храна, физическо състояние и външен вид
Психологическо съществуване	Независимост, автономия, самоприемане, свобода от стрес
Духовно съществуване	Личностни ценности и стандарти, духовни вярвания
Физическа принадлежност	Физически характеристики на непосредствената среда
Социална принадлежност	Взаимоотношения със семейството, приятели и познати
Общностна принадлежност	Достъп до обществени ресурси и услуги
Практическо осъществяване	Дейности в дома, училището и на работа
Осъществяване в свободното време	Дейности на открито и на закрито, рекреационни ресурси
Осъществяване на растеж	Учене на нови неща, подобряване на уменията и взаимоотношенията, адаптиране

Водените от горното, можем да заключим, че концепцията за качество на живота обхваща почти всички фактори за добруването на населението, в т.ч. и получаваните услуги от обществото, социалното включване, ученето, жизнената среда, професионалната реализация и т.н.

За добър приблизителен индикатор относно качеството на живота може да послужи отрицателният механичен прираст – хората мигрират, търсейки среда, при която съществени за тях измерения на качеството на живота са по-добри. Изпреварвайки изложението в следващите етапи от анализа, то трябва да отбележим високите темпове на намаляване на населението от целевата територия, в т.ч. и поради емиграция. Допълнително, затруднен е достъпът до услуги, особено за населението в отдалечените от общинските центрове и малки населени места. Това ни позволява да определим качеството на живота на целевата територия като ниско.

Ниската икономическа активност на целевата територия, при това съчетана с високи нива на безработица, особено в някои нейни части, показва не само увеличен риск от бедност и социално изключване (тези проблеми също могат да се разглеждат пряко свързани с ниското качество на живота), но показват и, че територията не използва потенциала си на икономическо развитие – значителна част от човешкия капитал е изключен от икономическия живот.

Освен това, изглежда екосистемните услуги не се използват пълноценно за икономическото развитие. За нуждите на икономическите политики и икономическото планиране околната среда е разглеждана от гледна точка на услугите, които предоставя на обществото. Екосистемните услуги могат да бъдат класифицирани в 4 категории като:

- снабдителни (храна, вода, материали);
- регулиращи (регулиране на климата, пречистване на водата, ограничаване на заразите);
- културни (духовни, естетически, рекреация и обучение);
- поддържащи (възпроизводство, почвообразуване).

Биоразнообразието е основата за устойчиво осигуряване на екосистемни услуги.

И докато за снабдителните услуги можем да съдим, че са включени в стопанския оборот (въпреки че трябва да се търси подобрене – към производство на селскостопанска продукция с висока добавена стойност), то културните изглеждат неоползотворени, особено в хинтерланда на целевата територия.

Трябва да отбележим, също така, неособено добрата структура на местната икономика (най-вече – голям дял на предприятията в търговията), неоползотвореният потенциал за иновации, предвид достъпността на територията и близостта до висши учебни заведения, наличие на научен институт на самата територия като завършек на проблема с неоползотворения в достатъчна степен потенциал за икономическо развитие.

Можем да заключим, че така дефинираните общи проблеми на целевата територия са проявление на нейната слаба териториална конкурентоспособност.

Съставяне на Матрицата на заинтересованите страни.

Изпълнението на стъпки 2 – 5 представлява разработването на Матрицата на заинтересованите страни. Попълването ѝ се извършва колона по колона, изпълнявайки по този начин последователно стъпките на анализа.

Резултатите са представени по-долу.

МАТРИЦА НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
ЗЕМЕДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ			
<p>Основните икономически показатели за дейност <u>Селско, горско и рибно стопанство</u> са следните</p> <p>Регистрирани са 284 земеделски производители на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла.</p> <p>Селското стопанство се развива главно поради интензификация на производството – броя на наетите и заетите намалява.</p> <p>Налице е биполярна структура на земеделските стопанства – малко на брой високоинтензивни стопанства, ползващи по-голямата част от ИЗП и специализирани в отглеждането на зърнено и технически култури и голям брой малки и средни стопанства, ползващи малка част от ИЗП.</p> <p>Малките и средните стопанства са важни за съхраняването на културното наследство и социалния капитал, в т.ч. и селския ландшафт.</p>	<p>Малките земеделски производители със СПО до 8000 евро: са разделени на две групи тези които нямат амбиции за разрастване на земеделския бизнес, при които земеделския бизнес им служи като източник на допълнителни доходи, както и като предпазна мрежа (в случай на безработица). И тези, които имат амбиции за разрастване на земеделския бизнес. При тях се наблюдава интерес за подобряване на материалната база, за обновяване на насажденията, изграждане на поливни сисеми и закупуване на техника за обработка на земеделските земи съобразно техният капацитет.</p> <p><u>Земеделски производители с повече от 8000 СПО:</u></p> <p>Проявяват значителен интерес за подобряване на материалната база, за обновяване на насажденията, изграждане на поливни сисеми и закупуване на техника за обработка на земеделските земи. Част от тях имат амбиции за инвестиции за</p>	<p>Малките земеделски производители със СПО до 8000 евро - разпръснати с ограничен капацитет за извършване на промяна. Достъпът им до кредитиране е ограничен. По голяма част имат мотивация за разрастване на бизнеса и мотивация за увеличаване на стойността на продукцията, разнообразяване към неземеделски дейности и непроизводствени инвестиции.</p> <p>Имат слаба мотивация за сътрудничество.</p> <p><u>Земеделски производители с повече от 8000 СПО:</u></p> <p>Имат значителна мотивация за подобряване на материалната база, за обновяване на насажденията, изграждане на поливни сисеми и закупуване на техника за обработка на земеделските земи. Част от тях имат амбиции за инвестиции за първична преработка и маркетинг на продукцията.</p> <p>Също така имат мотивация от стартиране или развитие на неземеделски бизнес. Капацитета</p>	<p>Малките земеделски производители със СПО до 8000 евро:</p> <p>Стимулиране на участието им в изграждането на местната идентичност.</p> <p>Информиране за възможностите за подпомагане при условие на разрастване на земеделския бизнес</p> <p><u>Земеделски производители с повече от 8000 СПО:</u></p> <p>Включване на подмерки 4.1. и 4.2. в СВОМР.</p> <p>Включване на подмярка 6.4. в СВОМР на МИГ Долни чифлик и Бяла.</p>

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	<p>първична преработка и маркетинг на продукцията.</p> <p>Също така имат интерес от стартиране или развитие на неземеделски бизнес.</p> <p>От подобряване на достъпа до пазара и увеличаване на силата на пазарене.</p> <p>Имат интерес и от достъп до кфалифицирана работна ръка.</p>	<p>за осъществяване на тези намерения също е голям.</p>	
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ			
<p><u>Преработваща промишленост</u></p> <p>Сравнително малки и микропредприятия, разчитащи на ресурси от територията;</p> <p>Много важни с оглед на създаването на добавена стойност на базата на местни ресурси;</p> <p>Важна с оглед създаване на местна идентичност на базата на селското стопанство и производството на храни.</p> <p>Неземеделските фирми на територията са предимно микро и малки. През 2014 г. 93% от неземеделските фирми са микро-предприятия с персонал до 9 души, малките с персонал от 10 до 49 души са 6%, а средните са</p>	<p>Има интерес от подобряване на своята конкурентоспособност чрез технологично развитие, иновации и подобряване на професионалната квалификация и ключовите компетенции на заетите – по този начин да развие способности за конкуренция извън ценовата;</p> <p>Интерес от подобряване на достъпа до финансиране, в т.ч. и с оглед стремежа към растеж.</p> <p>Има интерес от подобряване на ресурсната ефективност;</p> <p>Има интерес от производство на качествена продукция и избягване на ценовата конкуренция.</p>	<p>Микро и някои от малките предприятия, все пак, са оценени като такива с нисък капацитет за промяна;</p> <p>Мотивацията на всички трябва да се приеме за сравнително висока.</p> <p>Сравнително малки, предприятия от ХПП са с ограничен капацитет за извършване на промяна;</p> <p>Евентуална пречка биха били малките управленски умения – консервативност по отношение на търсенето на пазарни ниши и производство на продукти с високо абсолютно качество.</p>	<p>Подпомагане на технологичното развитие и иновациите;</p> <p>Подпомагане на капацитета им за растеж и достъпа до финансиране;</p> <p>Подпомагане подобряването на професионалната квалификация и/или ключови компетенции на заетите;</p> <p>Стимулиране да подпомогнат достъпа до заетост и устойчиво интегриране на пазара на труда на икономически неактивни и безработни, особено от уязвими групи на пазара на труда.</p> <p>Подобряване конкурентноспособността на местните икономически агенти чрез модернизирани условия на производствените условия и въвеждането на нови технически решения за производство на продукти с висока добавена</p>

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
			стойност. Подпомагане на модернизацията на предприятията; Подпомагане подобряването на професионалната квалификация и/или ключови компетенции на заетите; Стимулиране да подпомогнат достъпа до заетост и устойчиво интегриране на пазара на труда на икономически неактивни и безработни, особено от уязвими групи на пазара на труда

ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО

<p>Хотелиерство и ресторантьорство</p> <p>Стойност на брой заети на предприятие е над средното за страната, но те имат засилен сезонен характер. Разходи за възнаграждения на зает и нает над средните за територията; Поляризирана структура – малък брой големи предприятия, в които е съсредоточена дейността, в малките предприятия от хинтерланда разходите за възнаграждения на зает и нает са под средните за територията; Географски са съсредоточени, както и дейността, в крайбрежния</p>	<p>Като цяло морския туризъм е с висок капацитета за развитие; Предприятията в крайбрежния район имат интерес от удължаване на сезона; Предприятията в крайбрежния район имат интерес от заетост извън активния туристически сезон; В хинтерланда предприятията имат нужда разработване на местен туристически продукт на базата на природното и културното наследство, в т.ч. и традициите в селскостопанското производство и производството на храни и напитки. На територията на МИГ са формирани няколко курортни комплекса: района на гр. Бяла,</p>	<p>Собствениците на туристически обекти има опит в предлагане на туристически продукт извън активния туристически сезон; Другите предприятия от крайбрежния район са с ограничен капацитет за удължаване на сезона и предлагане на други форми на туризъм; Предприятията на територията на община Долни чифлик са микро, малко са на брой и съответно са със слаби възможности за извършване на промяна.</p>	<p>Подпомагане развитието на туризма в хинтерланда на територията – за инвестиции в туристическа инфраструктура; Обучения, в т.ч. и мотивационни за валоризация на природното и културното наследство; Подпомагане подобряването на професионалната квалификация и/или ключови компетенции на заетите; Стимулиране да подпомогнат достъпа до заетост и устойчиво интегриране на пазара на труда на икономически неактивни и безработни, особено от уязвими групи на пазара на труда. Развитие на обществена туристическа и спортна инфраструктура в хинтерланда на</p>
--	--	--	--

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
<p>район. Силно е застъпен черноморския туризъм; устойчиви форми на туризъм като селски и еко е слабо застъпен; Потенциал за развитие в Крайбрежния район фестивален и културно-историческия туризъм, а във вътрешност селския туризъм; Развитието на туризма е с потенциал да подпомогне и други сектори на местната икономика (акцент за територията – производство на храни и напитки, селско стопанство)</p>	<p>Камчия-Лонгоза, Шкорпиловци – север, Шкорпиловци- село, Шкорпиловци-юг. Въпреки наличието на типични курорни селища на територията, има населените места, които са в близост до морето, (особено к.к и село Шкорпиловци), но не са засегнати от общата вълна, заляла българското черноморие в последните години на презастрояване и пренасищане с бази. Изключение от тази тенденция е гр. Бяла, където строителството на хотели/места за настаняване е засилено през последните години.</p>		<p>територията. Изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла - с акцент върху оползотворяване потенциала за развитие на селския туризъм; Дейности, стимулиращи развитието на местните занаяти и дейности по предоставяне на услуги, свързани с участие на посетителите /туристите/ в занаятчийски дейности;</p> <p>Действия насочени към разнообразяване на предлаганите туристически продукти и услуги чрез изпълнението на дейности за експониране на местното природно и културно наследство;</p> <p>Действия за подпомагане на Изграждането, реконструкция, ремонт, оборудване и обзавеждане на центрове за изкуство и занаяти - стимулиране развитието на културния и културно-събитийния туризъм;</p>
ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ			
<p><u>Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети</u> Най-голям относителен дял имат фирмите, работещи в областта на „Търговията, ремонт на</p>	<p>Мнозина стартират тази дейност при загуба на работа; Основната цел на повечето в бизнеса е получаване на някакви доходи и самонаемане;</p>	<p>Малки и разпръснати – те са със ограничен капацитет за извършване на промяна; Може да се предполага, че мотивацията за извършване на</p>	<p>Подкрепа реализацията на проекти за разработване и въвеждане на иновации в местната икономика;</p>

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
<p>автомобили имотоциклети” –</p> <p>Сектор „Търговия” е представена от микро предприятия предимно в търговията на дребно с хранителни и промишлени стоки, смесени магазини за задоволяване нуждите на местното население извън сезона в крайбрежната част и на територията на община Долни чифлик и засилена търговия през туристическия сезон.</p>	<p>Ниски бариери за вход и изход в дейността, съответно налице е силна конкуренция включително и от предприятия извън територията</p> <p>Имат интерес от развитието на сектора и подпомогне при осъществяване на малки инвестиционни намерения.</p> <p>Проблеми с ниско кфалифицираната работна ръка.</p>	<p>промяна у мнозина е малка, предвид скромните им амбиции в бизнеса.</p> <p>Желанието за растеж е свързано с допълнителни инвестиции, които те трудно откриват в средата, която оперират.</p> <p>Мотивацията се засилват след информационните срещи за възможностите за подпомагане чрез СВОМР на МИГ Долни чифлик и Бяла</p>	<p>- Подкрепа реализацията на проекти за повишаване капацитета за растеж на МСП.</p>
КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ			
<p><u>Народни читалища</u></p> <p>От изключителна важност за съхраняване на културния капитал на територията.</p> <p>Високата степен на доверие е предпоставка за увеличаване на ролята им за развитие на социалния капитал.</p> <p>Изключителна роля при предоставяне на културни услуги, особено в селата.</p> <p>От изключителна важност за създаване на местна идентичност на базата на културното наследство.</p>	<p>Имат голям интерес за развитие на своите културни и социални функции.</p> <p>Негативните демографски тенденции се отразяват на функционалността им.</p>	<p>С огромна мотивация за извършване на промяната.</p> <p>Ограничен финансов капацитет – разчитат предимно на държавната субсидия за разходи за дейността си, разчитат на безвъзмездни помощи за ремонт на сградите и помещенията и обновяване на оборудването.</p>	<p>Помощ за създаване на културни събития.</p> <p>Развиване на капацитета им за трансфер на информация – те се явяват възел на множество социални мрежи.</p> <p>Използване на техния потенциал за създаване на местна идентичност.</p>
<p><u>Музеи, галерии, културни комплекси</u></p> <p>1 клуб за популяризиране на културното наследство</p> <p>Важни за удовлетворяване на</p>	<p>Имат интерес от развитието на територията – повишаване на посещенията на техните изложби и експозиции.</p>	<p>Капцитетът и мотивацията им е трудно да бъдат определени с точност, но при външна мотивация биха могли да се превърнат във важен ресурс за</p>	<p>Чрез дейности по стимулиране на местната активност да се ангажират като комуникационен канал за територията.</p> <p>Като важен ресурс за познавателен</p>

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
<p>културните нужди на населението.</p> <p>Актив за развитието на културно-исторически туризъм.</p> <p>С потенциал за разпространение на информационни и рекламни материали за територията.</p>		<p>развитието на територията.</p>	<p>туризъм, другите заинтересовани страни (туристически обекти, читалища) могат от друга страна да служат като комуникационен канал за тях.</p> <p>Разнообразяване на предлаганите туристически продукти и услуги чрез изпълнението на дейности за експониране на местното природно и културно наследство;</p> <p>Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и обзавеждане на центрове за изкуство и занаяти - стимулиране развитието на културния и културно-събитийния туризъм</p>
ДРУГИ СТРУКТУРИ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО			
<p><u>Спортни клубове</u> спортни клуба</p> <p>Важни от гледна точка за здравето на населението, създаване на добри здравословни навици и превенция на наркоманията, в т.ч. пиенето и пушенето.</p> <p>Важни за социалния капитал на територията.</p>	<p>Негативните демографски тенденции оказват неблагоприятно влияние върху тяхната дейност.</p>	<p>Малък финансов капацитет, голям организационен капацитет и голяма мотивация.</p>	<p>Включване на младите хора в проекти за развитие на територията.</p>
ДРУГИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ			
<p><u>Училища и детски градини</u></p> <p>Училищни настоятелства с</p>	<p>С въвеждането на принципа „парите следват ученика“ и негативните демографски</p>	<p>Голяма мотивация, неголям капацитет.</p>	<p>Мерки за подобряване на образованието, продължаване в средна образователна степен,</p>

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
натрупан опит.	тенденции се затруднява функционирането на училища. Функционирането на детските градини се затруднява от негативните демографски тенденции.		превенция на отпадането от училище. (извън обхвата на СМР за тази покана). Комуникационен канал – до родителите на децата и учениците.
<p><u>Младежи</u></p> <p>Заинтересованата страна която среща най-голяма подкрепа от всички на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла.</p>	Уязвима група на пазара на труда, често уменията им не отговарят на нуждите на пазара на труда. Липса на работни места.	Малък капацитет. Голяма мотивация за развитие.	<p>Квалификационни курсове, стажове, субсидирана заетост, откриване на несубсидирани работни места.</p> <p>Подкрепа реализацията на проекти за подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места: посреднически услуги, дейности по подпомагане, обучение /вкл. на работодатели/, осигуряване на заетост, насърчаване на географската мобилност на работната сила, насърчаване стартирането и развитието на самостоятелна стопанска дейност и предприемачество и др.</p> <p>Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване, и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранцията за младежта (ЕСФ)</p>

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
<u>Наети работници</u>	Увеличена зависимост за работните места във връзка с икономическия цикъл.	Малък капацитет.	Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените.
<u>Безработни включително над 54 години.</u>	Нужда от квалификация и откриване на работни места. Риск от бедност и изключване.	Малък капацитет.	Квалификационни курсове, стажове, субсидиране на заетостта, откриване на несубсидирани работни места.
<u>Пенсионери</u>	Риск от бедност и социално изключване, най-вече относно достъпа до социални и здравни услуги.	Малък капацитет.	Увеличаване достъпа до здравни услуги, развитие на социални услуги в общността. Подкрепа реализацията на проекти за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване: услуги за семейства с деца; услуги по превенция; подкрепящи услуги в семейна среда и в общността за различни уязвими групи; действия за подобряване достъпа до здравеопазване /вкл. промоция на здравето/ на деца, младежи, уязвими групи; дейности за социално включване; дейности за повишаване капацитета на човешките ресурси за управление на предприятията, предоставящи социални услуги на различни уязвими групи и др.;
<u>Малцинства, в т.ч. роми</u>	Риск от бедност и социално изключване, в т.ч. и относно достъпа до социални и здравни услуги.	Малък капацитет.	Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите;
<u>Жени</u>	В по-неизгодно положение на	Малък капацитет.	Превенция на полова

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	пазара на труда, в т.ч. и относно безработицата спрямо мъжете.		дискриминация.Насърчаване на предприемачеството. Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост”
<u>Хора с увреждания</u>	Риск от бедност и социално изключване, в т.ч. и относно достъпа до социални и здравни услуги. Членовете на техните семейства понякога се налага да напуснат работа за да полагат грижи за тях.	Малък капацитет.	Квалификационни курсове, стажове, субсидиране на заетостта, откриване на несубсидирани работни места. Увеличаване достъпа до здравни услуги, развитие на социални услуги в общността. Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес” Насърчаване на социалното предприемачество.
ОРГАНИ И АДМИНИСТРАЦИИ НА МЕСТНАТА И ВЛАСТ			
<u>Общински органи и общински администрации</u>	С пряк интерес от развитието на територията.	С големи правомощия по развитието на територията, възможности за стартиране на процеси по консултиране, обединява участниците при подход „отдолу-нагоре“. Ограничени във възможностите за публични инвестиции – разчитат на средства от бюджета и безвъзмездна финансова	Привличане на ранен етап при разработване на местни инициативи. Включване на широк кръг от мерки за публични услуги, при които е бенефициент, а обществения интерес е забелязан – услуги за населението и бизнеса, туристическа инфраструктура, подобряване на инфраструктура за

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
		помощ.	предоставяне на културни, социални и административни услуги, развитие на социални услуги в общността.
<u>Кметове на населени места и кметски наместници</u>	В пряк досег с населението място и неговите проблеми, те са важен говорител на населението.	Ограничен финансов капацитет – кметствата не разполагат със собствен бюджет. Голяма мотивация за подобряване на населението от съответните населени места.	Използването им като комуникационен канал в две посоки – за предаване на информация към населението и за получаване на информация за населението и бизнеса от населеното място. Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление
МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА			
<u>МИГ, ОС на МИГ, УС на МИГ, персонал на МИГ</u>	МИГ е лицето, пряко ангажирано с изпълнението на СВОМР.	С огромна мотивация за извършване на промяна, но с ограничен капацитет в началото (капацитетът на членовете на МИГ не може автоматично да се трансформира в капацитет на МИГ). Финансовият капацитет ще остане ограничен докато МИГ вижда своята роля единствено в реализиране на СВОМР.	Обучения на екипа. Обмяна на опит с утвърдени МИГ. Развитие на капацитета за промяна на територията, извън възможностите само на СВОМР.
ОРГАНИ И АДМИНИСТРАЦИИ НА ЦЕНТРАЛНАТА ВЛАСТ			
<u>МТСП</u>	Основен орган за провеждането на трудовата и социалната политика.	Натрупан опит през предишния програмен период. Делегирането на отговорност на	МИГ да посещава организирани от МТСП обучения за да върви гладко изпълнението на мерките в

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	Пряк интерес за изпълнението на ОПРЧР и постигане на заложените цели.	субрегионално ниво е новост.	СМР. Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост
<u>МИЕ</u>	Основен орган за провеждането на икономическата политика. Пряк интерес за изпълнението на ОПИК и постигане на заложените цели.	Натрупан опит през предишния програмен период. Делегирането на отговорност на субрегионално ниво е новост.	МИГ да посещава организираните от МИЕ обучения за да върви гладко изпълнението на мерките в СМР Осигуряване на мерки за достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местните инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила
<u>МОСВ</u>	Основен орган за провеждането на политиката по околната среда, биоразнообразието и климатичните промени. Пряк интерес за изпълнението на ОПОС и постигане на заложените цели.	Натрупан опит през предишния програмен период. Делегирането на отговорност на субрегионално ниво е новост.	МИГ да посещава организираните от МОСВ обучения за да върви гладко изпълнението на мерките в СМР.
<u>НССЗ</u>	Провеждане на обучения и	Значителен опит при	МИГ да служи като комуникационен

Заинтересована страна и нейни основни характеристики	Интереси и как е засегната от проблемите	Капацитет и мотивация за извършване на промяна	Възможни действия за адресиране на интереса на заинтересованата страна
	предоставяне на консултантски услуги.	консултирането на земеделските производители, особено на полупазарните стопанства и младите земеделски стопани.	канал до земеделските производители относно предстоящи обучения и консултантските услуги, които НССЗ предоставя.
<u>МЗХ</u>	Основен орган за провеждането на аграрната политика, в т.ч. и политиката по развитието на селските райони. Пряк интерес за изпълнението на ПРСР и постигане на заложените цели.	Натрупан опит през предишния програмен период.	Използване на методическите указания, които МЗХ издава за изпълнението на СМР.
<u>ДФЗ – РА</u>	Отговорности при оценка на проектите и извършване на плащанията на дейностите – на бенефициентите по мерките по ПРСР от СМР и извършените дейности от МИГ.	Натрупан опит през предишния програмен период. Има мотивация заявленията за подпомагане и отчетните документи да бъдат изрядни (намалява се работата и се пести време за експертите при обработката на заявките).	Използване на капацитета на ДФЗ – РА за обучения на бенефициентите за отчетността на техните проекти.
<u>Областен управител(Варна)</u>	Основен орган за провеждането на политиката на централната власт на местно ниво.	Опит при провеждане на консултации с различни заинтересовани страни.	Използване на капацитета на областния управител при необходимост за сътрудничество с други територии и заинтересовани страни.

ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

УВОД

Освен „обективен“ поглед върху ситуацията на целевата територия, получен чрез Социално-икономическия анализ, за разработването на СВОМР ние се нуждаем и от поглед „отвътре“, т.е. мнението на местните общности относно техните очаквания от СВОМР и „субективното“ им мнение относно проблемите на територията. Настоящото изследване имаше за цел основно да ни запознае с гледната точка на заинтересованите страни относно проблемите на целевата територия.

Обект на изследването: Територията на МИГ Долни чифлик и Бяла.

Предмет на изследването: Проблемите и възможностите пред целевата територия от гледна точка на местните заинтересовани страни.

Изследователски въпроси:

1. Оценка на удовлетворението на местните общности от проведените информационни дни.
2. Отношение на местните жители към МИГ и СВОМР.
3. Очаквания на местните актьори към СВОМР на целевата територия.
4. Оценка на качеството на работната ръка на целевата територия от гледна точка на местния бизнес.
5. Оценка на важността на проблемите на целевата територия от страна на местните актьори.

Изследователски подход, методи и инструменти.

За изследване на мнението на заинтересовани страни от територията на МИГ Долни чифлик и Бяла относно проблемите пред целевата територия бе използван дескриптивен подход. Мотивите за избор на подхода бяха, че ключовите проблеми са идентифицирани в Споразумението за партньорство и оперативните програми за настоящия програмен период. Изследването имаше за цел да установи доколко важни са смятани тези проблеми от заинтересованите страни от територията. Мнението на заинтересованите бе изследвано чрез количествени методи. Изследователски инструмент – структурирана анкета.

Измервателни скали. Използваните измервателни скали са слаби – ординална скала за измерване на удовлетворението от проведените информационни дни, номинална и ординална за измерване на очакванията към СВОМР и номинални скали за оценка на качеството на работната ръка и проблемите на целевата територия.

Това ограничава по-сложен анализ на получените резултати. Но използването на слаби скали позволи да бъдат обхванати голям брой въпроси, улеснявайки анкетираните при даване на техните оценки. Още повече, че предвид ограничения бюджет на изследванията бе необходимо да бъдат търсени ценово по-ефективни изследователски инструменти (каквато е анкетата спрямо интервюто), което наложи облекчаване на сложността на въпросника.

Отговорите на изследователски въпроси 3, 4 и 5 бяха тълкувани както следва:

1. От изключително значение за територията – посочените от над 75% от отговорилите.
2. От голямо значение за територията – посочените от над 50% и до 74,99% от

отговорилите.

3. От умерено значение за територията – посочените от над 25% и до 49,99% от отговорилите.

4. От малко значение за територията – посочените от до 24,99% от отговорилите.

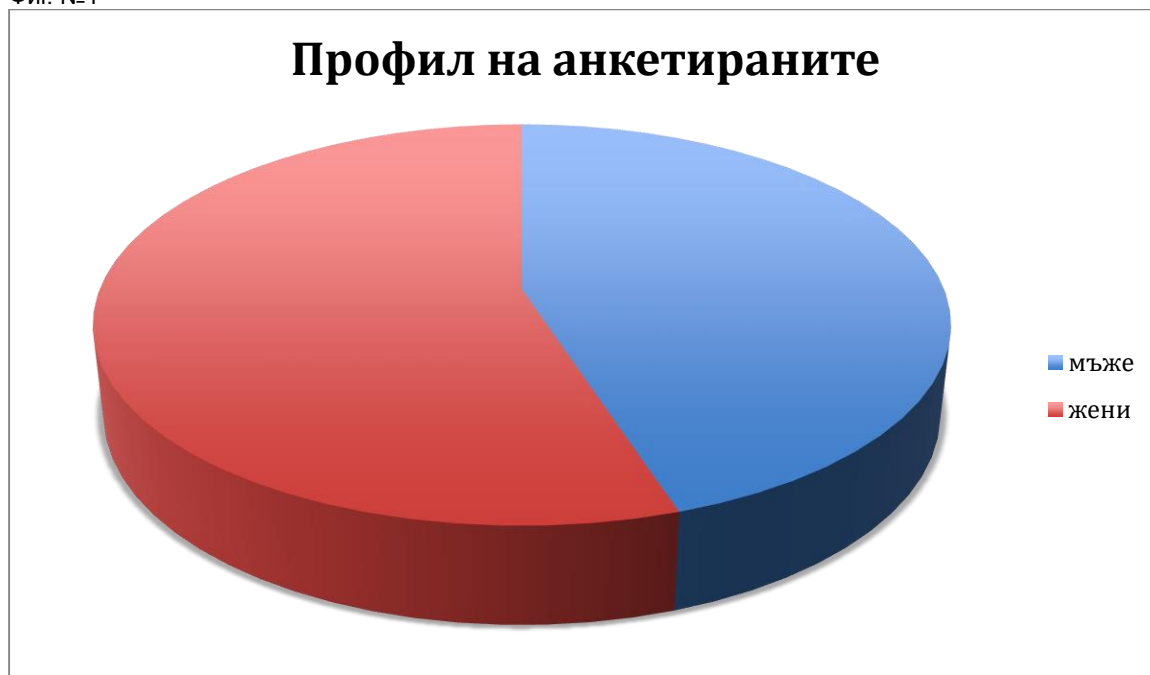
План на извадката. В действителност бяха обхванати малко под 0,5% от населението на целевата територия. Извадката е „извадка на отзовалите се“, т.е. не е случайна. Малкият обем на извадката и, особено, неслучайният подбор не позволяват да се правят статистически заключения относно генералната съвкупност.

Затова нашето тълкуване на резултатите е че изследването отразява мнението на най-активните и най-ангажираните с развитието на целевата територия.

Профил на анкетираниите

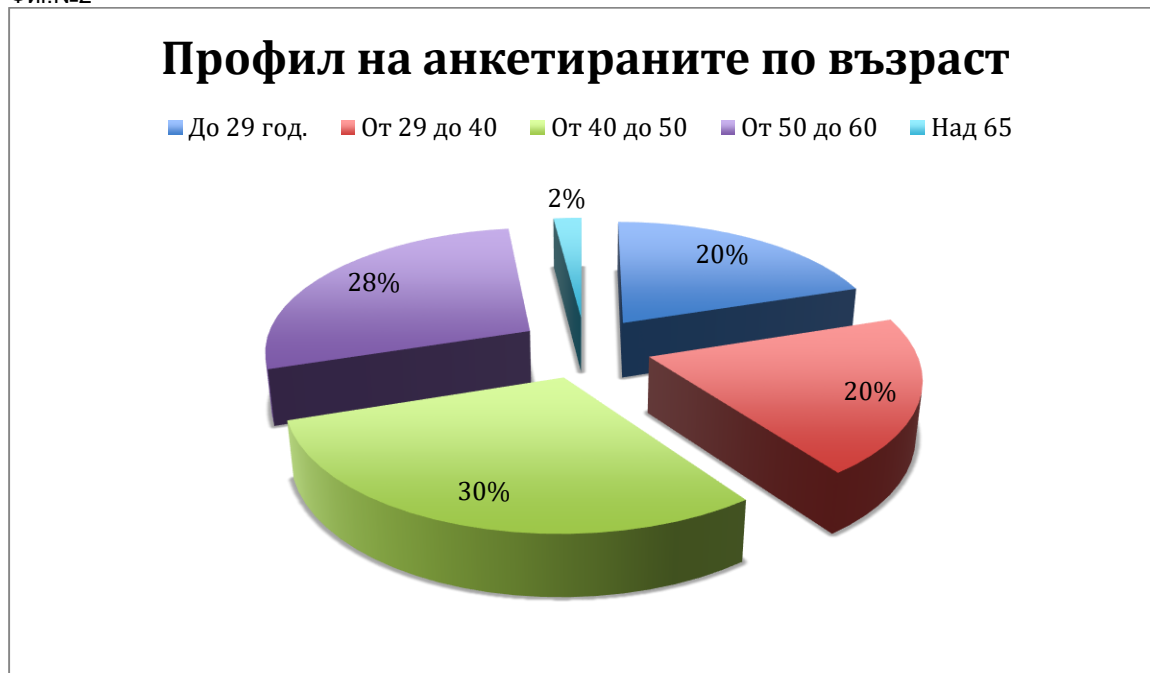
Общият брой на попълнените анкети е 100. Разпределението по пол на анкетираниите е 55 жени (55%) и 45 мъже (45%). Фиг. №1

Фиг. №1

По признака възраст 20 от анкетираниите (20%) са на възраст до 29 години, 20 (20%) са между 29 и 40 години, 30 (30%) са на възраст между 40 и 50 години, 28 (%) са на възраст между 50 и 65 години и 2 (2%) са на възраст над 65 години. (Фиг.№2)

Фиг.№2

По признака образование разпределението на анкетираните е както следва: със основно образование са 5 (50%), средно образование са 60 (60%), с полувисше са 10 (10%) и 25 (25%) от анкетираните са с висше образование. (Фиг. №3)

Фиг.№3

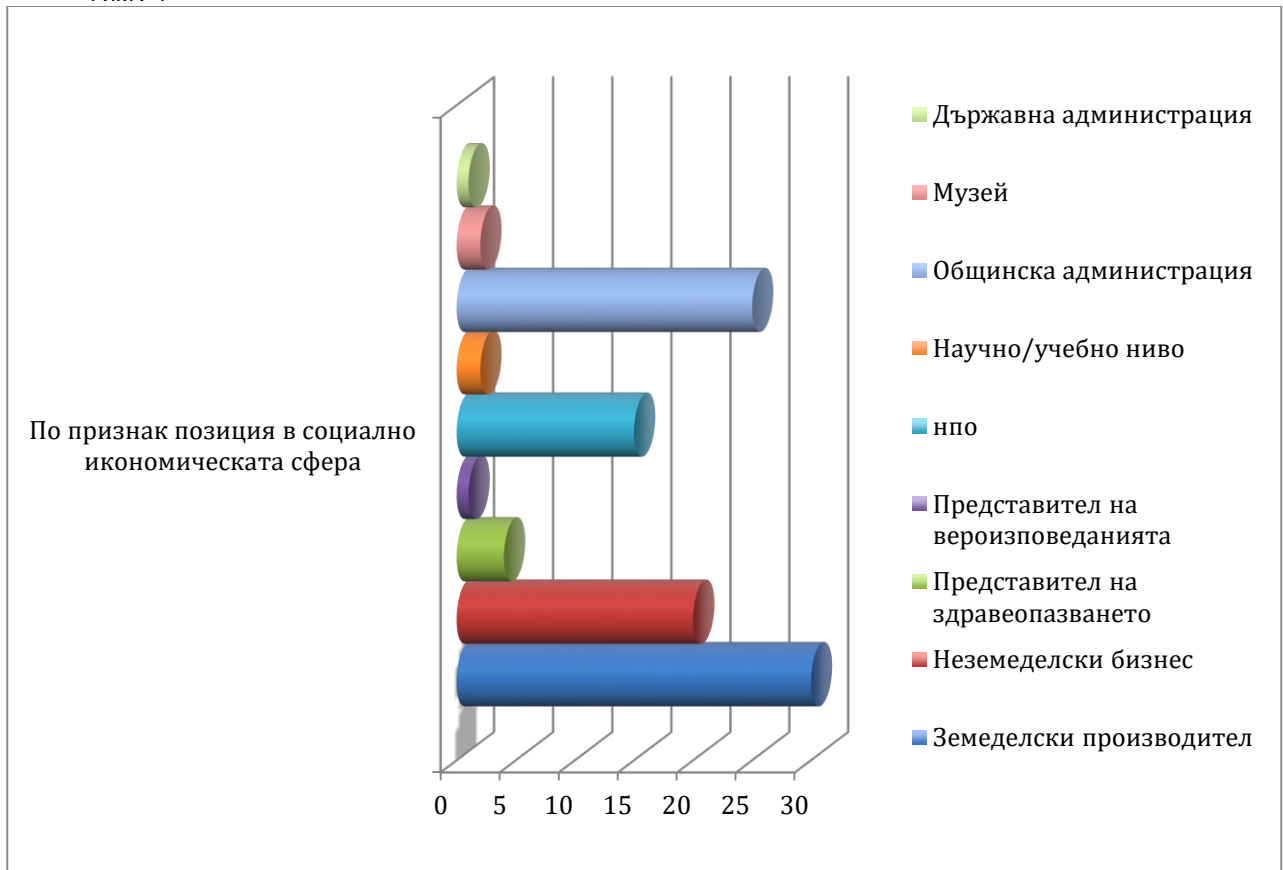

По признака позиция в социално-икономическата сфера, разпределението на анкетираните е както следва Таблица №1:

Таблица №1

	брой	дял (%)
Представител на бизнеса – земеделски	30	30%
Представител на бизнеса - неземеделски	20	20%
Държавна администрация (Регионални структури)	1	1%
Общинска администрация	25	25%
Представител на здравеопазването	4	4%
Представител на вероизповеданията	1	1%
Представител на нестопанския сектор, вкл. читалища и ФЛ	15	15%
Научно/ учебно звено	2	2%
Музей	2	2%

Фиг.№4

Удовлетвореност от проведените информационни дни

Като цяло удовлетвореността от проведените информационни дни е висока.

1. На въпроса „Запознахте ли се на проведените информационни дни, срещи и други събития за информиране с основните цели и принципи, залегнали в Подхода Водено от общностите местно развитие (ВОМР)?“ отговорилите са 100, както следва в Таблица №2:

Таблица №2

	брой	дял (%)
Да	85	85%
В основни линии	16	16%
Не	3	3%

2. На въпроса „Запознахте ли се на проведените информационни дни, срещи и други събития за информиране с възможностите, които предлага прилагането на интегрирана многофондова Стратегия за ВОМР на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла, финансирана през настоящия програмен период по повече от един от Европейските структурни и инвестиционни фондове чрез: Програмата за развитие на селските райони, Оперативна програма Околна среда, Оперативна програма Развитие на човешките ресурси и Оперативна програма Иновации и конкурентоспособност?“ отговорилите са 100, както следва в Таблица №3:

Таблица №3

	брой	дял (%)
Да	88	88%
В основни линии	12	12%

Отношение към МИГ и ВОМР

На декларативно ниво съпричастността към МИГ и ВОМР е сравнително висока.

3. На въпроса „Желаете ли да бъдете член на МИГ Долни чифлик и Бяла в качеството Ви на заинтересована страна като представител на сектора, в който попадате съобразно основното Ви занятие/ дейност, които извършвате (публичен, стопански или нестопански), както и да се включвате впоследствие активно в дейността на МИГ за постигане целите на Сдружението?“ отговорилите са 100, както следва в Таблица №4:

Таблица №4

	брой	дял (%)
Да	89	89%
Не	11	11%

4. На въпроса „Като представител на заинтересована страна имате ли мотиви/ интерес от прилагането на Подхода ВОМР чрез разработване и реализиране на Стратегия за ВОМР на територията на действие на МИГ Долни чифлик и Бяла?“ отговорилите са 100, както следва в Таблица №5:

Таблица №5

	брой	дял (%)
Да, имам интерес	90	90%
Проявявам слаб интерес	7	7%
Не проявявам интерес	3	3%

Очаквания към Стратегията за ВОМР

5. Очакванията към прилагането на СВОМР са високи. На въпроса „Какви са Вашите очаквания при прилагането на Стратегия за ВОМР на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла?“ отговорили са 100 от анкетирани, както следва в Таблица №6:

Таблица №6

	брой	дял (%)
Високи	85	85%
Положителни	10	10%
Ниски	0	0%
Не мога за преценка	5	5%

6. Очакванията към прилагането на СВОМР за времевия хоризонт, в който ще донесе промяната са умерени. На въпроса „Според Вашата преценка, постигнатите резултати от прилагането на Подхода ВОМР чрез Стратегия за ВОМР ще бъдат от полза за местната общност най-вече в:“ отговорили са всички анкетирани, както следва в Таблица №7:

Таблица №7

	брой	дял (%)
Краткосрочен период (1-2 години)	46	46%
Средносрочен период (3-5 години)	42	42%
Дългосрочен период (над 5 години)	3	3%
Не мога да преценка	9	9%

7. Очакванията към СВОМР относно сферите, в които ще донесе ползи са разнообразни, но се открояват някои. На въпроса „Според Вас в кои от изброените сфери ще се постигнат ползи с прилагането на многофондова Стратегия за ВОМР на територията на двете общини?“, на който може да се посочи повече от един отговор, отговорили са всички 100 анкетирани, както следва (резултатите са предствени в Таблица № 8):

Таблица №8

	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Селско и горско стопанство	78	78%
Развитието на микропредприятия, малки и средни предприятия и предприемачество	20	20%
В сферата на заетостта и намаляването на младежката безработица	60	60%

Опазване и промотиране на нематериалното културно-историческо наследство, свързано с традициите и селския бит, насочено към популяризиране на териториалната идентичност	48	48%
Култура - чрез подкрепа за съществуващи читалища и други културни институции на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла	29	29%
Инфраструктура, насочена към подобряване облика и привлекателността на населените места – рехабилитация/ ремонт на улици, площади, обществени сгради, зелени площи, осветление и др.	70	70%
Туризмът и свободно време	80	80%
Социални услуги	20	20%
Здравни услуги	43	43%
Образование и спорт	70	70%
Подобряване на материалните активи	90	90%
Околната среда и екология	42	42%
Услуги, свързани с прилагането на информационните и комуникационни технологии	20	20%
Услуги, обслужващи бизнеса на територията на двете общини	40	40%

Препоръки при разработването на СВОМР (Анализ на стратегиите) – да бъдат включени сферите с изключителни и големи очаквания; по възможност да бъдат включени и сферите с умерени очаквания.

Качество на работната ръка

Като цяло, качеството на работната ръка е оценено като ниско от бизнеса на територията, особено в неземеделските дейности.

На въпроса „В сектора, чийто представител сте, налице ли са проблеми по отношение качеството на работната сила и ако отговорът Ви е „ДА“, моля посочете основните аспекти, които влияят на конкурентоспособността на работната сила?“ утвърдително отговарят 76 представители на земеделския сектор (останалите 24 отговарят отрицателно), всички представители на неземеделския бизнес отговарят утвърдително. Разпределението на отговорите е представено в следващите две таблици №9 и №10:

Таблица №9

бизнес – земеделски	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Нисък образователен статус	20	66,66%
Ниски базисни компетенции	12	40,00%
Нисък професионален статус	10	33,33%
Недостиг на квалифицирана работна ръка	28	93,33%
Недостиг на специалисти на територията	14	46,66%

Таблица №10

бизнес – неземеделски	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Нисък образователен статус	15	75%
Ниски базисни компетенции	10	50%
Нисък професионален статус	17	85%
Недостиг на квалифицирана работна ръка	19	95%
Недостиг на специалисти на територията	13	65%

Препоръки при разработването на СВОМР (Анализ на стратегиите) – да бъде акцентирано върху мерки за преодоляване на проблемите с изключителни и големи значения за бизнеса.

Проблеми на територията

По-долу са представени проблемите на територията в икономическото развитие, социалното развитие, околната среда и селското и горското стопанство и териториалното развитие според мнението на респондентите.

Проблеми пред икономическото развитие

На въпроса „Според Вас кои от изброените по-долу аспекти се нуждаят от подпомагане за постигане на конкурентно икономическо развитие на територията?“, на който може да се посочи повече от един отговор, отговорили са всички 100 анкетирани, както следва (резултатите са представени в низходящ ред на посочените отговори в Таблица №11):

Таблица №11

	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Селско стопанство – подпомагане на земеделските стопани за развитие на нови земеделски култури и внедряване на нови технологии	79	79%
Повишаване квалификацията на работната сила	65	65%
Насърчаване на неземеделски производства /създаване на работни места извън земеделието	64	64%
Насърчаване създаването и развитието на микропредприятия	62	62%
Развитие на устойчив туризъм	62	62%
Подкрепа за растеж на предприятията чрез подобряване на качеството и насърчаване използването на ИКТ.	53	53%
Подкрепа за иновации в предприятията за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производството	51	51%
Насърчаване на предприемаческата активност, вкл. на младежите	50	50%
Подобряване на достъпа на бизнеса до пазари	49	49%
Стимулиране производството на иновативни продукти	48	48%
Създаване на благоприятна бизнес среда чрез диверсификация и алтернативни дейности	36	36%
Подкрепа за специализирани услуги за МСП за развитие и укрепване на управленския капацитет	32	32%
Развитие на предприемачеството и капацитета за растеж с грижа към околната среда	31	31%
Насърчаване на предприемаческата активност на жените и на малцинствените групи	27	27%
Развитие на сътрудничеството между бизнеса и научните среди за внедряване на иновации в предприятията	23	23%
Развитие на благоприятна среда и инфраструктура за	15	15%

Препоръки при разработването на СВОМР (Анализ на стратегиите) – да бъде акцентирано върху мерки за преодоляване на проблемите с изключителни и големи значения; по възможност да бъдат включени и мерки за преодоляване на проблемите с умерени значения.

Проблеми пред социалното развитие

На въпроса „Според Вас кои от изброените по-долу аспекти се нуждаят от подпомагане в областта на социалното развитие на целевата територия?“, на който може да се посочи повече от един отговор, отговорили са всички 100 анкетирани, както следва (резултатите са предствени в низходящ ред на посочените отговори в таблица №12):

Таблица №12

	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Насърчаване и подпомагане на младежката заетост	90	90%
Подобряване на качеството и достъпността на услугите и инфраструктурата за отдих и спорт	88	88%
Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, вкл. здравни и социални услуги от общ интерес – за хора с увреждания в изключително тежко положение и за хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване	87	87%
Интеграция на маргинализираните общности, в т.ч. лицата от уязвими етнически общности с фокус върху ромите, мигранти, участници с произход от други държави	86	86%
Повишаване на качеството и достъпността до образование	85	85%
Подобряване качеството на живот на бедните хора в общините	81	81%
Интеграция на малцинствените групи	71	71%
Повишаване на пригодността за заетост на безработните и групите в неравностойно положение, както и на достъпа до заетост на икономически неактивни и безработни лица	70	70%
Обучения, насочени към повишаване на професионална квалификация за придобиване на ключови компетентности	65	65%
Подобряване и разнообразяване на културните дейности	62	62%
Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи (предимно обучения за работещи)	58	58%
Подобряване на качеството и достъпността на услугите за свободното време на децата и младежите	58	58%
Осигуряване на качествени услуги и програми за възрастните хора	54	54%
Въвеждане в предприятията на обучителни методи и програми, основани на практиката	48	48%

Подкрепа за местни социални дейности за социално включване	48	48%
Разработване и внедряване в предприятията на системи за обучение на заети	42	42%
Насърчаване участието на пазара на труда на лица, полагащи грижи за зависими членове на семейства	42	42%
Осигуряване на заетост, обучение по време на работа (чиракуване) и стажуване; стимули за работодатели за мобилност с цел работа	42	42%
Достъп до услуги за социално включване и здравеопазване (в общността или в домашна среда) и подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето	40	40%
Подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето	40	40%
Подкрепа за услуги за заети и работодатели с цел превенция или смекчаване последствията от икономическо реструктуриране	39	39%
Подобряване на достъпа до здравни услуги	37	37%
Повишаване на сътрудничеството между общините, бизнеса и неправителствения сектор при планиране и прилагане на социалните дейности	35	35%
Осигуряване на повече възможности за учене през целия живот, адекватност на знанията и уменията на работещите спрямо нуждите на бизнеса	32	32%
Осигуряване на достъп до иновативни форми за учене през целия живот	30	30%
Обучения за мениджъри на МСП и предприемачи - подобряване на управленски и предприемачески умения	29	29%
Подкрепа за предприятията по отношение на човешките ресурси и условията на труд, въвеждане на гъвкави форми на заетост и по-добро съчетаване на личния и професионалния живот	22	22%
Подобряване на достъпността на услуги за образование и професионалната квалификация на възрастни	21	21%
Подкрепа за „зелени“ модели за организация на труда в предприятията	17	17%
Подпомагане на социалното предприемачество, насърчаване на социалната икономика с цел улесняване на достъпа до заетост	16	16%
Обучение и квалификация за лицата, за които се осигурява заетост в социалните предприятия - подкрепа за партньорства и разпространение на добри практики	16	16%
Развитие на социалната икономика и подкрепа за социалните предприятия	16	16%

Препоръки при разработването на СВOMP (Анализ на стратегиите) – да бъде акцентирано върху мерки за преодоляване на проблемите с изключителни и големи значения; по възможност да бъдат включени и мерки за преодоляване на

проблемите с умерени значения.

Проблеми пред опазване на околната среда

На въпроса „Според Вас кои от изброените по-долу аспекти се нуждаят от подпомагане в областта на околната среда?“, на който може да се посочи повече от един отговор, отговорили са всички 100 анкетирани, както следва (резултатите са предствени в низходящ ред на посочените отговори в Таблица №13):

Таблица №13

	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Подобряване на облика и привлекателността на населените места	82	82%
Опазване на качеството на водите	78	78%
Опазване на качеството на въздуха	78	78%
Опазване на качеството на почвите	78	78%
Създаване на работни места	78	78%
Опазване и развитие на зелените площи и зони	78	78%
Използване на възобновяеми източници на енергия /програми за икономия на енергия	74	74%
Възстановяване на природни местообитания и местообитания на видове в Защитени зони от НАТУРА 2000	43	43%
Насърчаване на обществената ангажираност за опазване на околната среда	43	43%
Изграждане и поддържане на инфраструктура, необходима за възстановяване на природни местообитания и видове	36	36%
Инвестиции в конзервационни дейности за поддържане/ подобряване на природозащитното състояние на видове и природни местообитания: опазване на растителни и животински видове	31	31%
Организиране и провеждане на иновативни екологични събития на местно ниво с цел осигуряване на широка обществена подкрепа и затвърждаване на интереса към НАТУРА 2000.	29	29%
Опазване на биоразнообразието от местните общности, които най-добре го познават	29	29%
Припознаване на мрежата НАТУРА 2000 като възможност, а не като ограничение	21	21%
Разделно събиране на отпадъците	18	18%
Ограничаване на антропогенното замърсяване на защитените зони	16	16%
Повишаване капацитета на общността в сферата на околната среда	19	19%
Подобряване на природозащитното състояние на видове и местообитания от мрежата НАТУРА 2000	18	18%

Препоръки при разработването на СВОМР (Анализ на стратегиите) – да бъде

акцентирано върху мерки за преодоляване на проблемите с изключителни и големи значения; да се разработят мерки за запознаване с екосистемните услуги и осъзнаването на мрежата НАТУРА 2000 като възможност, а не като ограничение.

Проблеми пред селското и горското стопанство и териториалното развитие

На въпроса „Според Вас кои от изброените по-долу аспекти се нуждаят от подпомагане в областта на селското и горското стопанство и селските райони?“, на който може да се посочи повече от един отговор, отговорили са всички анкетирани, както следва (резултатите са предствени в низходящ ред на посочените отговори в Таблица №14):

Таблица №14

	брой на посочилите	дял на посочилите (%)
Подобряване на социалната и техническа инфраструктура	88	88 %
Подобряване на жизнеспособността на стопанствата и конкурентоспособността на всички видове земеделие	84	84%
Насърчаване на социалното приобщаване, намаляването на бедността и икономическото развитие в селските райони	74	74 %
Съхранение и увеличаване на почвеното плодородие	63	63%
Повишаване на инвестициите в неземеделските сектори на селските райони и подкрепа за предприемачеството	63	63 %
Повишаване на жизнеспособността и устойчивостта на малките земеделски стопанства	61	61%
Подобряване на достъпа до външни финансови средства	61	61%
Повишаване на конкурентоспособността на стопанства в секторите мляко, месо, плодове и зеленчуци	59	59%
Повишаване качеството на храните и най-вече на местните храни от територията	58	58%
Подобряване условията на отглеждане на животните и повишаване качеството на произвежданите животински продукти	58	58%
Скъсяване веригите на доставки, насърчаване на местните пазари и подобряване на маркетинга на земеделски продукти	56	56%
Увеличаване на броя и развитие на стопанствата на млади земеделски стопани с подходяща квалификация	42	42%
Насърчаване на новаторски селскостопански технологии и устойчивото управление на горите	34	34%
Предотвратяване и намаляване на замърсяването от селското стопанство	33	33%
Насърчаване на доброто организиране на хранителната верига, в т.ч. преработката и търговията със селскостопански продукти, хуманното отношение към животните и управлението на риска в селското стопанство	31	31%
Ускоряване на модернизацията и технологичното обновление на земеделските стопанства	30	30%

Съхранение на дела на полу-естествените тревни местообитания с висока природна стойност	29	29%
Стимулиране на трансфера на знания и иновациите в областта на селското и горското стопанство и селските райони	28	28%
Повишаване на квалификацията и на управленските умения	27	27%
Подобряване на капацитета на участниците в организацията за трансфер на знания и иновации	28	27 %
Възстановяване и реконструкция на хидромелиоративната инфраструктура	27	27%
Повишаване квалификацията и управленските умения	26	26%
Подобряване на организацията за трансфер на знания и иновации	24	24%
Въвеждане на системи за превенция на пожарите в горите	24	23%
Възстановяване, опазване и укрепване на екосистемите, свързани със селското и горското стопанство	23	23%
Насърчаване на ефективното използване на ресурсите и подпомагане на прехода към нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика в селското стопанство, сектора на храните и горското стопанство	22	22%
Ускоряване на иновациите, подобряване на енергийната ефективност и технологичното обновление в хранителната промишленост	23	23%
Подобряване на вертикалното и хоризонталното сътрудничество между земеделските производители, преработватели и търговци	21	21 2%
Повишаване на енергийната ефективност	21	21%
Подкрепа за развитие на биологичното земеделие	21	21%
Ускоряване на процеса на комасация на земята	20	20%
Опазване на застрашените от изчезване редки породи животни и традиционни, застрашени от изчезване сортове растения	20	20%
Увеличаване на дела на биологичното производство	18	18%
Подкрепа на земеделски стопанства и фирми от хранителната промишленост, ориентирани фирмените си стратегии към качество и иновации	18	18%
Повишаване конкурентоспособността на дърводобива и дървопреработващата промишленост	13	13%
Подобряване на икономическите резултати на фирмите в горското стопанство, дърводобива и първичната преработка на дървесина	13	13 %
Развитие на местния капацитет за устойчиво развитие	14	4%
Подобряване на управлението на риска в земеделските стопанства	12	12%
Подкрепа за увеличаване лесистостта и възстановяване на	12	12%

горския потенциал		
Повишаване на осведомеността	10	10%
Осигуряване на достъп до фиксирана широколентова мрежа в населените места без покритие	5	5%

Препоръки при разработването на СВОР (Анализ на стратегиите) – да бъде акцентирано върху мерки за преодоляване на проблемите с изключителни и големи значения; по възможност да бъдат включени и мерки за преодоляване на проблемите с умерени значения.

ключовите проблеми на целевата територия и тяхната причинно-следствена връзка

Въведение

Настоящото Изследване на мнението на заинтересовани страни относно ключовите проблеми на целевата територия и тяхната причинно-следствена връзка има за цел да определи структурата на проблемите на целевата територия така, като ги виждат местните актьори. Обобщените данни от четирите проведени фокус групи послужиха за разработване на Дърво на проблемите.

Изследователски подходи, методи и аналитичен инструментариум

Подходът, използван при Изследване на мнението на заинтересовани страни относно ключовите проблеми на целевата територия и тяхната причинно-следствена връзка бе формулативен. Това бе обосновано от необходимостта да бъде изследвано как заинтересованите страни от целевата територия виждат логическата структура на проблемите. Методите на изследване бяха качествени. Избраният изследователски инструментариум бе дискусии във фокус групи, съставени по сектори заинтересовани страни – бизнес сектор (земяделски бизнес и неземеделски бизнес), неправителствен сектор и публичен сектор. Проведени бяха четири дискусии във фокус групи – по една за всеки от описаните сектори заинтересовани страни.

Сценарий на провеждане на дискусиите във фокус групите

1. Кратко въстъпление относно разработваната СВОМР.
2. Въвеждаща дискусия, на която се представят на участниците във фокус групата общите проблеми и специфичния проблем на целевата територия, идентифицираните заинтересовани страни от територията и препоръките за адресиране на техните интереси в СВОМР.
3. Представяне на участниците на основните изводи и ключовите проблеми, идентифицирани в резултат от разработването на Социално-икономическия анализ
4. Провеждане на дискусия във фокус групите, имаща за цел групировка на сходните по мнението на участниците проблеми и определяне от какъв или какви по-обща проблеми те са част. Тя бе проведена на две стъпки:
 - 4.1. На участниците в дискусиите бе представен списък с основните изводи и ключови проблеми, получени от Социално-икономическия анализ, както и измеренията на териториалната конкурентоспособност (икономическа конкурентоспособност, екологична, социална и културна устойчивост) и подхода за постигане на териториална конкурентоспособност (работа в мрежи и вътрешнотериториални взаимодействия). Чрез груповите дискусии бяха разпределени основните изводи и ключовите проблеми към съответните измерения. Тези измерения бяха по-късно използвани за основа на определяне на приоритетите на целевата територия.
 - 4.2. Така разпределените по измерения основни изводи и ключови проблеми бяха групирани по сходство чрез дискусии във фокус групите. Така получените групи ключови проблеми послужиха за определяне на приоритетните проблеми на

целевата територия.

5. Обобщаване на резултатите и разработване на Дърво на проблемите. Обобщените резултати послужиха за разработване на Дърво на проблемите до ниво приоритетни проблеми. На тази база впоследствие чрез експертна работа бяха определени специфичните проблеми към съответните приоритетни проблеми, явяващи се причина спрямо приоритетните проблеми. Допълнително чрез експертна работа бяха наименовани приоритетите и приоритетните проблеми, отразявайки групирани в тях основни изводи и ключови проблеми.

ключовите проблеми на целевата територия и тяхната причинно-следствена връзка

УВОД

Настоящото Изследване на мнението на заинтересовани страни относно ключовите проблеми на целевата територия и тяхната причинно-следствена връзка има за цел да определи структурата на проблемите на целевата територия така, като ги виждат местните актьори. Обобщените данни от четирите проведени фокус групи послужиха за разработване на Дърво на проблемите.

Изследователски подходи, методи и аналитичен инструментариум

Подходът, използван при Изследване на мнението на заинтересовани страни относно ключовите проблеми на целевата територия и тяхната причинно-следствена връзка бе формулативен. Това бе обосновано от необходимостта да бъде изследвано как заинтересованите страни от целевата територия виждат логическата структура на проблемите. Методите на изследване бяха качествени. Избраният изследователски инструментариум бе дискусии във фокус групи, съставени по сектори заинтересовани страни – бизнес сектор (земеделски бизнес и неземеделски бизнес), неправителствен сектор и публичен сектор. Проведени бяха четири дискусии във фокус групи – по една за всеки от описаните сектори заинтересовани страни.

Сценарий на провеждане на дискусиите във фокус групите

1. Кратко въстъпление относно разработваната СВОМР.
2. Въвеждаща дискусия, на която се представят на участниците във фокус групата общите проблеми и специфичния проблем на целевата територия, идентифицираните заинтересовани страни от територията и препоръките за адресиране на техните интереси в СВОМР.
3. Представяне на участниците на основните изводи и ключовите проблеми, идентифицирани в резултат от разработването на Социално-икономическия анализ
4. Провеждане на дискусия във фокус групите, имаща за цел групировка на сходните по мнението на участниците проблеми и определяне от какъв или какви общи проблеми те са част. Тя бе проведена на две стъпки:
 - 4.1. На участниците в дискусиите бе представен списък с основните изводи и ключови проблеми, получени от Социално-икономическия анализ, както и измеренията на териториалната конкурентоспособност (икономическа конкурентоспособност, екологична, социална и културна устойчивост) и подхода за постигане на териториална конкурентоспособност (работа в мрежи и вътрешнотериториални взаимодействия). Чрез груповите дискусии бяха разпределени основните изводи и ключовите проблеми към съответните измерения. Тези измерения бяха по-късно използвани за основа на определяне на приоритетите на целевата територия.
 - 4.2. Така разпределените по измерения основни изводи и ключови проблеми бяха групирани по сходство чрез дискусии във фокус групите. Така получените групи ключови проблеми послужиха за определяне на приоритетните проблеми на целевата територия.
5. Обобщаване на резултатите и разработване на Дърво на проблемите. Обобщените резултати послужиха за разработване на Дърво на проблемите до ниво приоритетни проблеми. На тази база впоследствие чрез експертна работа бяха определени специфичните проблеми към съответните приоритетни проблеми, явяващи се причина спрямо приоритетните проблеми. Допълнително чрез експертна

работа бяха наименовани приоритетите и приоритетните проблеми, отразявайки групирани в тях основни изводи и ключови проблеми.

Резултати

При изпълнение на стъпка 4.1. бе забелязано, че често участниците във фокус групите се затрудняват да направят разлика между социалната и културната устойчивост. Затова бе взето решение тези две измерения да се обединят в едно. Така получените измерения на проблемите бяха сведени до 4 – 1. икономическа конкурентоспособност, 2. екологична устойчивост, 3. социална и културна устойчивост и 4. подход за постигане на териториална конкурентоспособност. Тези измерения ще бъдат наречени по-нататък приоритети.

Очертаните възможности за развитие на територията следва да се превърнат в реалност благодарение на мерките за реализация, заложи в стратегията. Стратегията за ВОМР е инструмент, насочен към по-отворен, прозрачен и ясен подход в процеса на взимане на стратегически решения. Стратегията следва да се разглежда в контекста на нейната роля на един устойчив начин за развитие на територията. Резултатите ще имат непосредствен ефект върху фирми и организации, както и върху свързаните с тях наети лица, фирми доставчици и др. Това е един от непосредствените, но краткосрочни желани резултати. По-важното е, че изпълнението на стратегията ще се свързва със създаването на „добра практика“, която да увлича след себе си репродуцирането на нов модел на поведение за развитие и правене на бизнес. Създаване на условия за технологично развитие на икономиката и повишаване конкурентоспособността на изследваната област ще се постигне чрез ясно изразени приоритети, изпълнение на краткосрочни и средносрочни цели и постигане на резултатите от направения анализ.

Приоритет 1. Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика, стимулиране на предприемачеството и развитието на местен бизнес.

Специфични цели:

- преработка, разфасовка и пакетиране на местни продукти от хранително-вкусовата промишленост с цел възстановяване на традициите и стимулиране Модернизиране на земеделските стопанства и насърчаване развитието на продукти от местен характер
- Подобряване процеса на изкупуване на селскостопанската продукция чрез създаване на асоциации на производители и търговци, местни пазари, промоционални кампании и регистриране на общи търговски марки, наименования за произход и еко-етикетиране. Подкрепа за възстановяване на традиционните занаяти и привличане на млади хора за обучение и производство на традиционни занаятчийски изделия, базирани на местни суровини.
 - Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване. модернизирани условията на производствените условия и въвеждането на нови решения за производство на земеделски продукти с висока добавена стойност.
 - Внедряване на нови продукти, процеси и технологии и подобряване на наличните производствени материални и/или нематериални активи; хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и др. условия за производство, преработка и маркетинг на биологични земеделски продукти

- Стимулиране устойчивото ползване на земеделските ресурси и опазване на околната среда

Приоритет 2. Опазване на природното и културното наследство на територията чрез насърчаване на интегрирано и устойчиво териториално развитие и модернизиране на населените места за популяризиране на местната идентичност

Специфични цели:

- Подкрепа за възстановяване, съхранение и развитие на местното културно-туристическата инфраструктура и атракции; биоразнообразието; туризма и повишаване екологичната култура на местното население.
- Разнообразяване възможностите за заетост чрез развитие на туризма и свързаните с него услуги;

Приоритет 3. Повишаване качеството на живот на местното население чрез интегриране на селската територия с крайбрежната туристическа системи чрез вериги „село-град“ и „селска територия-морска курортна зона“. Насърчаване на социалното приобщаване, намаляване на бедността и подобряване на жизнената и бизнес средата.

Специфични цели:

- Подобряване на обществените услуги на местно ниво;
- Изграждане или обновяване на туристическа инфраструктура, съоръжения и/или атракции за посетителите; разработване и маркетинг на туристически продукти.
- Подобряване достъпа до информация и обмен на добри практики
- Насърчаване на разнообразяването на неземеделските дейности, развитието на интегриран туризъм и създаване възможности за заетост и повишаване на доходите на местното население.
- Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции
- Професионално информиране и консултиране, вкл. по въпроси относно упражняването на трудови и осигурителни права;
- Работа с работодателите за преодоляване на дискриминационни нагласи при наемането на представители на уязвими групи на пазара на труда, заедно с предоставянето на посреднически услуги за работодателите.